

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-1124

14.10.2026

Storebrand Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Bygningsskade – uenighet om kostnadsberegning og oppgjørsform.

Det oppstod skade på sikredes hustak som følge av storm. Foretaket bekreftet dekning og engasjerte takstmann T for å beregne utbedringskostnaden. Partene avtalte i utgangspunktet styrt utbedring, men da sikrede uttrykte mistillit til foretakets samarbeidspartner, besluttet foretaket å gjøre opp hele skaden i form av et kontantoppgjør. Kontanterstatningen ble beregnet til kr 231 443. Sikrede anførte at erstatningsberegningen var mangelfull og ikke reflekterte de faktiske utbedringskostnadene. Hun fremla et utbedringstilbud fra egen håndverker R på over kr 600 000 og krevde styrt utbedring via denne. Foretaket avslo sikredes krav og anførte at erstatningen var beregnet i samsvar med taksten og i tråd med forsikringsvilkårene. Videre anførte foretaket at det hadde rett til å endre oppgjørsform, ettersom sikrede ikke ønsket styrt utbedring gjennom foretakets samarbeidspartner. Nemndas flertall kom til at sikrede ikke hadde krav på ytterlig erstatning, men bemerket likevel at foretakets anførsel om at det ikke kunne holdes ansvarlig for høyere timerepriser enn de som kunne oppnås gjennom foretakets samarbeidspartnere, forutsatt at sikrede kunne få arbeidet utført til samme timepris. Flertallet kom videre til at sikrede ikke hadde krav på styrt utbedring med annen håndverker enn foretakets samarbeidspartner.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter vanninntrenging gjennom hustak.

Sikredes husforsikring hadde følgende vilkår:

B.6 Skadeoppgjørregler og erstatningsberegning

Forsikringsavtalelovens paragraf 6-1 er fraveket.

I stedet gjelder bestemmelsene nedenfor.

Erstatningsgrunnlaget fastsettes til hva det vil koste å:

- Reparere/utbedre skaden, eller
- Gjenanskaffe tilsvarende eller i – det vesentlige tilsvarende ting, eller
- Gjenoppføre tilsvarende eller i det vesentlige tilsvarende bygning

Storebrand har rett til å bestemme hvilket av disse alternativer og hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes, eller velge å betale kontant.

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme - eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Ved kontantoppgjør, erstattes arbeidstimer/arbeidspenger med 75 % av håndverkerpriser. Egeninnsats i form av førstehjelp, vask eller rydding erstattes med 250 kr pr. time.

Erstatningen kan ikke overstige det beløp Selskapet skulle ha betalt for reparasjon eller gjenanskaffelse.

Sikredes hustak ble skadet under storm slik at vann trengte inn i bygningen. Foretaket bekreftet dekning og engasjerte takstmann T for å avdekke skadeomfanget. Pga. pågående renovering av loftsetasjen besluttet foretaket å gjøre opp skaden i form av et kontantoppgjør. Takstmannen kalkulerte først den totale skadekostnaden til kr 154 747.

Sikrede mente at kalkylen var feil og klaget på foretakets beslutning om kontantoppgjør. Videre fremla hun to utbedringstilbud fra håndverker R. Tilbudene gjaldt hhv. reparasjon av hustaket til kr 145 250 og utbedring av innvendige skader til kr 447 750. Pristilbudet for det innvendige arbeidet skilte ikke mellom materialkostnader og arbeidspenger, og prisen var høyere enn beløpet i kalkylen som T hadde utarbeidet.

I samtale med foretaket uttrykte sikrede et ønske om styrt utbedring via R. Foretaket svarte at det kunne tilby styrt utbedring, men i så fall måtte dette skje gjennom foretakets egne samarbeidspartnere. Sikrede svarte skriftlig at hun ikke ønsket styrt utbedring via foretakets samarbeidspartner.

Foretakets takstmann gjennomgikk pristilbudene og utarbeidet en revidert kalkyle, hvor skadekostnaden ble oppjustert til kr 290 339. Foretaket sendte sikrede en forklaring på erstatningsoppgjøret og informerte om at skaden på taket ble vurdert som fullt dekningsmessig. Det samme gjaldt innvendige følgeskader i andre etasje som skyldtes vanninntrengning. Derimot var foretaket for loftet kun ansvarlig for skader på eksisterende brukbare materialer, ettersom loftet var under totalrenovering på skadetidspunktet.

Det totale erstatningsbeløpet ble etter dette beregnet til kr 231 443 eks. mva.

På bakgrunn av at sikrede uttrykte mistillit til foretakets samarbeidspartner, og ikke ønsket bistand gjennom denne, besluttet foretaket at hele skaden skulle gjøres opp i form av et kontantoppgjør.

Sikrede var fremdeles uenig i erstatningsoppgjøret.

Sikrede krever ytterligere erstatning. Foretakets erstatningsberegning er mangelfull. Foretakets samarbeidspartner fremstår som useriøs og har utelatt flere forhold i takstrapporten. Sikrede ønsker derfor ikke kontantoppgjør, men styrt utbedring gjennom R. Dette er et seriøst byggefirma som har kalkulert de reelle skadekostnadene til totalt ca. kr 600 000. Foretakets erstatning på kr 231 444 samsvarer ikke med de faktiske utbedringskostnadene. Sikrede opplever foretakets saksbehandling som mangelfull, lite profesjonell og preget av feilaktige vurderinger. Gjennom hele prosessen har kommunikasjonen med foretaket vært vanskelig.

Forsikringsforetaket avviser ytterligere ansvar og anfører at erstatningstilbudet er i samsvar med forsikringsvilkårene. Det følger også av vilkårene at foretaket har rett til å velge oppgjørsform. I dette tilfellet har foretaket i utgangspunktet tilbudt styrt utbedring av hoveddelen av skadeomfanget, mens det ble gitt tilbud om kontantoppgjør for kostnadene knyttet til loftet pga. pågående renovering. Da sikrede ga tydelig uttrykk for mistillit til foretakets samarbeidspartner, er det klart at foretaket kan avgjøre at hele skaden skal erstattes ved kontantoppgjør. Det følger av vilkårene at erstatningen skal beregnes ut fra kostnadene ved reparasjon eller gjenoppføring til samme, eller vesentlig samme, stand som før skaden. Videre skal ikke kontantoppgjøret overstige det beløpet som foretaket ville ha betalt dersom reparasjonen hadde blitt gjennomført via foretakets samarbeidspartner.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretakets erstatningsoppgjør er korrekt.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold:

Sikredes forsikring angir at erstatningen skal beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme – eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff. Formuleringen «vesentlig samme stand» er i langvarig nemndspraksis tolket som en referanse til en kost-nyttevurdering, hvor reparasjonskostnadene må sees i forhold til den verdiøkningen reparasjonen innebærer, jfr. bl.a. FinKN 2024-747, 2023-822, 2023-204 og 2016-42.

Videre har nemnda tolket formuleringen slik at tilbakeføringen må skje slik at bygningsdelen får tilnærmet samme funksjonsevne, kvalitet, egenskaper og visuelt inntrykk som umiddelbart før skadetidspunktet, se FinKN 2025-1104. Forsikringen omfatter ikke forbedringer eller oppgraderinger i forhold til standarden umiddelbart før skadetidspunktet.

Flertallet har ikke grunnlag for å vurdere om foretakets erstatning vil sette bygningen tilbake til samme stand som før skaden og heller ikke kompetanse til å vurdere kalkyler fra ulike fagkyndige opp mot hverandre.

Flertallet forstår saken slik at foretakets og sikredes kalkyle har forskjellig timepris. Foretaket viser til at det ikke er ansvarlig for høyere timerepriser enn den timeprisen det får fra sine samarbeidspartnere. Dette forutsetter at sikrede kan skaffe håndverkere til samme timepris. Sikrede har etter fal. § 4-10 plikt til å velge laveste prisalternativ, men om sikrede ikke kan skaffe et tilbud som tilsvarer foretakets pris må sikrede kunne velge et høyere, jf. FinKN 2025-835, 2025-319 og 2024-437.

Sikrede viser til at forskjellen ikke bare skyldes timepris, men at flere skader og nødvendig arbeider ikke er tatt med i kalkylen. Sikrede forklarer imidlertid ikke konkret hvilke skader og arbeider hun her refererer til. Flertallet forstår saken slik at foretaket kun var ansvarlig for skader på eksisterende brukbare materialer, ettersom loftet var under totalrenovering på skadetidspunktet, og at dette forklarer forskjellen i de to kalkylene. Flertallet kan derfor ikke se at det er sannsynliggjort at foretakets arbeidsbeskrivelse er feil.

Sikrede krever styrt utbedring ved egen håndverker. Foretaket har ifølge vilkårene rett til å velge oppgjørsform. Foretaket valgte først styrt utbedring for hoveddelen av skadeomfanget, men besluttet overgang til kontantoppgjør da sikrede ikke ønsket at foretakets samarbeidspartner skulle stå for utbedringen. Nemnda har lagt til grunn at foretaket kan gå fra en avtale om styrt utbedring såfremt det har «legitim grunn» til å velge kontantoppgjør istedenfor. «Legitim grunn» omfatter bl.a. den situasjonen at sikrede ønsker å skifte entreprenør og er uenig om utbedringsmetode og ansvarets omfang. I slike tilfeller stopper prosessen opp, og sikredes adferd får karakter av en oppfyllelshindring for foretaket, jf. bl.a. FinKN 2026-375. Sikrede har ikke krav på styrt utbedring med annen håndverker enn foretakets samarbeidspartner. Foretaket har derfor rett til å velge kontantoppgjør istedenfor.

Sikredes klager på foretakets kommunikasjon og saksbehandling for øvrig er utenfor nemnda mandat.

Mindretallet mener vilkårenes pkt. B.6 er en selvdømmeklausul og må settes til side. Flertallet mener det ikke er nødvendig å ta stilling til dette spørsmålet i denne saken. Utgangspunktet for erstatningsberegningen er som mindretallet sier at «Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme – eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen». Flertallet kan ikke se at sikrede i denne saken har sannsynliggjort at foretakets kalkyle ikke er tilstrekkelig til å reparere skadene forsikringen omfatter slik at den skadede delen av bygningen er satt tilbake i «vesentlig samme

stand» som før skaden, jf. ovenfor. Spørsmålet om valg av oppgjørsform har dermed ingen betydning.

Nemndas mindretall, Borgar Sandvik, bemerker:

Mindretallet finner at vilkårenes pkt. B.6 er en selvbedømmelsesklausul og er vesentlig ubalansert til skade for forbrukeren, slik at det må settes til side.

Finansklagenemnda har i en rekke avgjørelser satt selvømmeklausuler til side. Det vises her bl.a. til FinKN 2020-714, 2020-716, 2024-615, 2025-1240 og 2026-302. I sistnevnte fremgår følgende:

Nemnda har vurdert vilkår med denne ordlyden flere ganger tidligere, jf. eksempelvis FinKN-2024-1181 hvor nemnda uttalte følgende:

Nemnda har tidligere lagt til grunn at vilkår med denne ordlyden, gjerne omtalt som selvømmeklausuler, er ugyldig, jf. eksempelvis FinKN-2022-584. Selvømmeklausuler er uvanlige i norsk rett, og det foreligger relativt lite praksis som omhandler spørsmålet. Et avtalevilkår som gir den næringsdrivende i en avtale med en forbruker selv en ensidig rett til å fortolke vilkåret, er angitt som et eksempel på et urimelig avtalevilkår i bilag til direktiv 93/13/EØF (bilagets bokstav m). Direktivet er gjennomført i norsk rett, jf. Ot.prp. nr. 89 (1993–1994), og selvømmeklausulen må dermed uten videre sensureres etter avtl. § 37. Se også til sammenligning nemndas vurdering om tilsvarende problemstilling i FinKN-2011-629. Nemnda finner det uheldig at foretaket fortsatt opererer med vilkår som nemnda tidligere har fastslått at er i strid med gjeldende rett.

Det følger av dette at selvømmevilkåret i saken her er urimelig, jf. avtl. § 36 og § 37 og forbrukeravtaledirektivet.

Som foretaket har påpekt, har nemnda likevel akseptert at foretaket kan avslå dekning dersom det ut fra en objektiv forsvarlig rettslig vurdering med utgangspunkt i vanlige bevisregler ikke er sannsynlig at saken vil føre frem.

Nemnda kan imidlertid ikke se at det er grunnlag for å innfortolke en slik løsning. Rettsvirkningen av at vilkår er urimelige er regulert av forbrukeravtaledirektivet art. 6 nr. 1, jf. også avtl. § 37 første ledd nr. 2. Nemnda forstår direktivet slik at forbrukeren ved ugyldighet ikke er bundet av det urimelige avtalevilkåret, men at avtalen for øvrig skal opprettholdes uten det urimelige vilkåret. Dette innebærer i så fall at selvømmeklausulen i pkt. 9.2 og 9.3 må settes til side, og at avtalen ellers opprettholdes. Nemnda viser her til Johan Giersten, Avtaler, 4. utgave s. 343-344 og Woxholt, Avtalerett, 12. utgave s. 448 flg. Foretaket har da ingen hjemmel i avtalen til å avslå sikredes krav under henvisning til at kravet sannsynligvis ikke vil føre frem.

I vilkåret B.6 er det nedfelt en eksklusiv rett for selskapet til å bestemme omfattende deler av oppgjøret: «Storebrand har rett til å bestemme hvilket av disse alternativer og hvilken reparatør eller leverandør som skal benyttes, eller velge å betale kontant». Retten til å velge kontantoppgjør har i tillegg den konsekvens at forbrukeren stilles i en vesentlig dårligere stilling hva gjelder muligheten til å få dekket sitt reelle tap. Det pekes her på regel om kun 75 % erstatning, kombinert med regelen om at erstatning ikke kan overstige det selskapet skulle ha betalt. Vilkåret betydning for forsikredes rettsstilling og økonomi er videre ugjennomsiktig for en gjennomsnittsforbruker.

Vilkåret B.6 finnes av den grunn urimelig, jf. avtaleloven § 37 jf. § 36 og forbrukeravtaledirektivet. Når vilkåret B.6 settes til side, blir resultatet at avtalens øvrige vilkår definerer oppgjøret jf. avtaleloven § 37 nr. 2 og fal. § 6-1. Det fremgår av vilkårenes pkt. B.6.2.1 «Bygning som blir reparert eller gjenoppført at»:

Erstatningen beregnes på grunnlag av kostnadene til reparasjon/gjenoppføring til samme – eller vesentlig samme stand som umiddelbart før skaden inntraff, beregnet etter prisene på skadedagen.

Klager har med rett i denne bestemmelsen krav på å få dekket sitt fulle økonomiske tap, med den eventuelle begrensning av en prisdifferanse mellom skadedagen og tidspunktet for utbedringen.

Slik saken er opplyst, er det ikke grunnlag for mindretallet til å ta stilling til hva utbedringskostnadene utgjør. Det er verken av selskapet eller sikrede utformet en

reklamasjonsrapport av takstmann eller annen sakkyndig som tar stilling til nødvendige utbedringskostnader. De enkelte pristilbud fra selskapet og lokal håndverker på vegne av forbruker er heller ikke egnet til å belyse dette.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).